

Таким чином, національна ідентичність є динамічною системою когнітивного захисту, яка інтегрує історичну пам'ять та ціннісні орієнтири у цілісний механізм інформаційного спротиву. Зміцнення цієї ідентичності через правові та освітні засади є не лише питанням культури, а базовим чинником національної безпеки, що забезпечує резильєнтність суспільства перед викликами гібридної агресії.

#### **Список використаних джерел**

1. Верменич Я. В. Україна: історичний простір ідентичності. НАН України. Інститут історії України. Київ : Інститут історії України, 2025. 667 с. URL: <http://resource.history.org.ua/item/0018539>
2. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 № 2657-XII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12> (дата звернення: 07.02.2026).
3. Стратегічні комунікації в умовах гібридної війни: погляд від волонтера до науковця : монографія. Київ : НА СБУ, 2021. 500 с. URL: [https://msj.ukma.edu.ua/wp-content/uploads/2024/01/Stratehichni\\_komunikatsii\\_v\\_umovakh\\_hibrydnoi\\_viiny\\_-pohliad\\_vid\\_volontera\\_do\\_naukovtsia.pdf](https://msj.ukma.edu.ua/wp-content/uploads/2024/01/Stratehichni_komunikatsii_v_umovakh_hibrydnoi_viiny_-pohliad_vid_volontera_do_naukovtsia.pdf)



**СТАНІСЛАВЕНКО**

*Карина Михайлівна,*

здобувач Київського фахового коледжу  
туризму та готельного господарства

*Науковий керівник:*

**КУЧАК Олена Євгенівна,**

викладач-методист Київського  
фахового коледжу туризму  
та готельного господарства

### **АКТИ ЦИВІЛЬНОГО СТАНУ ЯК ПРАВОВА ОСНОВА ІДЕНТИФІКАЦІЇ ОСОБИ В УКРАЇНСЬКІЙ ДЕРЖАВІ**

Українська ідентичність формується не лише через мову, культуру та історичну пам'ять, а й через правові інститути, які забезпечують офіційне визнання людини як суб'єкта права. Одним із таких базових інститутів є державна реєстрація актів цивільного стану. Саме вона супроводжує особу протягом усього життя та є необхідною умовою реалізації більшості прав і свобод.

Акти цивільного стану мають важливе значення для ідентифікації особи в українській державі, оскільки підтверджують юридично значущі факти, що визначають її правовий статус. Водночас цей інститут має глибоке історичне

коріння, адже ще задовго до створення сучасних органів ДРАЦС на українських землях здійснювалася фіксація відомостей про населення у формі метричних книг.

Відповідно до Закону України «Про державну реєстрацію актів цивільного стану», актами цивільного стану визнаються події та дії, нерозривно пов'язані з фізичною особою, а саме: народження, походження, шлюб, розірвання шлюбу, зміна імені та смерть, які підлягають обов'язковій державній реєстрації [1, с. 12].

Правове значення актів цивільного стану полягає в тому, що вони є підставою для виникнення, зміни або припинення цивільних і сімейних правовідносин. Без їх належної реєстрації особа не може повноцінно реалізувати свої права, зокрема право на освіту, соціальний захист, медичну допомогу чи спадкування [4, с. 46].

Таким чином, акти цивільного стану є первинною основою правової ідентифікації особи, оскільки саме з моменту державної реєстрації держава офіційно визнає існування людини як суб'єкта права.

Історично на українських землях функції реєстрації народження, шлюбу та смерті здійснювалися релігійними установами. Основним джерелом такої реєстрації були метричні книги, які велися при церквах і релігійних громадах. У них містилися записи про хрещення, вінчання та поховання, що фактично виконувало функцію ідентифікації особи в суспільстві [7, с. 79].

Метричні книги мали не лише релігійне, а й правове значення. Відомості з них використовувалися при вирішенні спадкових, майнових і сімейних спорів, а також для підтвердження віку, походження та сімейного стану особи [5, с. 94]. Таким чином, вони стали історичним попередником сучасних актових записів цивільного стану.

У процесі становлення правової держави функції ведення метричних книг поступово були передані органам державної влади. Це стало важливим етапом у формуванні єдиної системи державної реєстрації населення та відокремленні церкви від держави. Саме на основі метричних записів у подальшому була створена система органів реєстрації актів цивільного стану, яка зберегла свою основну функцію і в сучасній Україні [1, с. 6].

Ключове місце у системі актів цивільного стану займає актовий запис про народження, оскільки саме він підтверджує факт існування особи, її ім'я, походження та громадянство. На підставі цього запису в подальшому оформлюються всі інші документи, що посвідчують особу [6, с. 34].

Актовий запис про шлюб або його розірвання визначає сімейний статус особи та має істотне значення для реалізації прав у сфері сімейного та цивільного права. Державна реєстрація зміни імені забезпечує правову визначеність та безперервність ідентифікації особи [4, с. 89].

Завершальним етапом правового статусу фізичної особи є державна реєстрація смерті, яка водночас виступає підставою для виникнення спадкових та інших правовідносин. У сукупності всі акти цивільного стану формують цілісну систему правової ідентифікації особи в Україні.

Важливу роль у збереженні правової пам'яті відіграють архіви актів цивільного стану. Саме в них зберігаються метричні книги, актові записи та інші документи, що містять відомості про життя кількох поколінь громадян [3, с. 113].

Архіви актів цивільного стану мають значення не лише для відновлення втрачених документів, а й для підтвердження юридичних фактів, встановлення родинних зв'язків, громадянства та реалізації прав у судовому порядку.

У сучасних умовах активно здійснюється цифровізація актових записів та створення електронних реєстрів, що сприяє підвищенню доступності та збереженню інформації [1, с. 18].

В умовах воєнного стану значення діяльності органів ДРАЦС та архівних установ суттєво зростає, оскільки вони забезпечують фіксацію фактів народження і смерті, підтвердження особи та її правового статусу, що є важливим елементом збереження української ідентичності [2, с. 58].

Отже, акти цивільного стану є базовою правовою основою ідентифікації особи в українській державі. Вони забезпечують юридичне визнання людини, визначають її правовий і сімейний статус та супроводжують особу протягом усього життя.

Історичний розвиток системи реєстрації актів цивільного стану, починаючи з метричних книг і до сучасних електронних реєстрів, свідчить про тяглість правових традицій та їх значення для формування української державності. У сучасних умовах роль органів ДРАЦС та архівів актів цивільного стану залишається надзвичайно важливою для захисту прав людини та збереження національної правової пам'яті.

#### **Список використаних джерел**

1. Про державну реєстрацію актів цивільного стану : Закон України від 01 лип. 2010 р. № 2398-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 38. С. 5–18.
2. Боднарчук О. Г. Діяльність органів ДРАЦС в умовах воєнного стану. *Право України*. 2023. № 4. С. 56–61.
3. Скакун О. Ф. Теорія держави і права : підручник. Харків : Консум, 2017. 656 с.
4. Сімейне право України : підручник / за ред. О. В. Дзери. Київ : Юрінком Інтер, 2021. 512 с.
5. Тищик Б. Й. Історія держави і права України. Львів : Світ, 2018. 400 с.
6. Цивільне право України : підручник : у 2 т. / за ред. Я. М. Шевченка. Київ : Алерта, 2020. Т. 1. 480 с.
7. Шевченко Н. М. Історія держави і права України : навч. посіб. Київ : Атіка, 2019. 320 с.

